

1 Het decretale kader voor het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan

1.1 Situering van het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan

Een bijzonder oppervlakedelfstoffenplan heeft als doelstelling om per oppervlakedelfstoffenzone, zoals opgenomen in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en op basis van een realistische en onderbouwde behoeftebepaling, te komen tot een afbakeningsproces dat op basis van geologische, ruimtelijke, ecologische en economische afwegingen ontginningsgebieden vaststelt.

1.2 Link met het algemeen oppervlakedelfstoffenplan

De basisdoelstelling van het beleid inzake het beheer van de oppervlakedelfstoffen wordt in het Oppervlakedelfstoffendecreet als volgt omschreven: *“op een duurzame manier voorzien in de oppervlakedelfstoffenbehoefte ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties”*.

Die basisdoelstelling wordt nader geconcretiseerd door:

- Het ontginnen op een wijze dat er een maximale wederzijdse versterking ontstaat tussen de economische componenten, de sociale componenten en de milieucomponenten;
- Het verzekeren van de ontwikkelingsperspectieven voor de sector, met inachtneming van de bedrijfseconomische rechtszekerheid, met het oog op socio-economische aanvaardbare ontginningsmogelijkheden op lange termijn om te voldoen aan de maatschappelijke behoeften;
- Het zuinig en doelmatig aanwenden van oppervlakedelfstoffen;
- Het optimaal ontginnen binnen ontginningsgebieden op basis van een zuinig ruimtegebruik;
- Het aanmoedigen van het gebruik van volwaardige alternatieven voor primaire oppervlakedelfstoffen en het maximale hergebruik van afvalstoffen, zodat de behoefte aan primaire oppervlakedelfstoffen ingeperkt wordt;
- Bij het ontginnen rekening houden met het maximale behoud en de ontwikkeling van de natuur en het natuurlijke milieu.

De oppervlakedelfstoffenplanning geeft uitvoering aan de doelstellingen van het decreet.

De bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen handelen over één welbepaalde oppervlakedelfstof per samenhangend oppervlakedelfstoffengebied. Naast de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen is voorzien in een algemeen plan op het niveau van Vlaanderen. Het algemeen oppervlakedelfstoffenplan werd op 10 juli 2008 door de Vlaamse Regering definitief goedgekeurd. Dat algemeen plan behandelt alle aspecten die de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen overschrijden en noodzakelijk zijn in het licht van de doelstellingen van het decreet. Zo bevat het plan onder meer een actieplan om volwaardige alternatieven aan te moedigen.

De oppervlakedelfstoffenplannen zijn gebaseerd op ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar en bevatten acties voor de komende vijf jaar. Op die manier vormen ze een basis voor de sectorale voorstellen inzake ruimtelijke ordening (gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen) en voor de opmaak van andere specifieke beleidsplannen. Ze worden vijfjaarlijks geëvalueerd op basis van bovenvermelde doelstellingen.

Het algemeen oppervlakedelfstoffenplan reikt een aantal begrippen en indicatoren aan rond een duurzaam ontginningsbeleid. Verder analyseert het algemeen plan de behoefte voor de volgende vijf

jaar aan oppervlakedelfstoffen op basis van economische studies, marktverkennde onderzoeken en overleg. Knelpunten en acties die uit deze analyse naar voren komen en die nodig zijn om invulling te geven aan de duurzaamheidsdoelstellingen worden uitvoerig beschreven. Ten slotte wordt er ook nagegaan wat de impact is van het algemeen oppervlakedelfstoffenplan voor het milieu en de landbouw, en wat de sociale economische gevolgen en financiële implicaties van een duurzaam ontginningsbeleid zijn.

Er zijn tot op heden geen kwantitatieve gegevens beschikbaar over de effecten van dit plan op het milieu, maar er kan wel een opsomming gemaakt worden van de doelstellingen waartoe de acties van dit plan dienen en de hiermee samengaande positieve milieuaspecten.

Door het zuinig en doelmatig gebruik van oppervlakedelfstoffen wordt de aanwending van voorraden begrensd en door hoogwaardig te hergebruiken kan de efficiëntieprestatie van de voorraden verhoogd worden wat het duurzaam voorraadbeheer ten goede komt.

Door de optimale ontginning te gaan bevorderen en hierdoor bijvoorbeeld de nevenproducten maximaal te valoriseren kunnen bepaalde voorraden eveneens begrensd worden.

Het actieplan duurzaam ontginnen beoogt eveneens een verbeterde inzet aan alternatieven, wat een tweeledig positief milieueffect te weeg brengt: vermindering van de afvalstroom en een zuinig gebruik van oppervlakedelfstoffen. Ook de valorisatie waar mogelijk van uitgegraven bodem en baggerspecie kaderen in deze strategie.

In het kader van het Oppervlakedelfstoffendecreet wordt de realisatie van de eindafwerking afgedwongen door middel van het stellen van een financiële zekerheid voor ontginningen. Dit kan de realisatie van bepaalde natuurontwikkelingsprojecten als nabestemming bevorderen.

1.3 Procedure van het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan

Het uitvoeringsbesluit van het Oppervlakedelfstoffendecreet legt de procedure voor de opmaak van een bijzonder oppervlakedelfstoffenplan vast.

Het uitvoeringsbesluit voorziet in een procedure waarbij een ambtelijke stuurgroep samengesteld uit alle relevante en betrokken beleidsdomeinen en met leden aangeduid door de Vlaamse ministers, bevoegd voor deze beleidsdomeinen, aan de minister van natuurlijke rijkdommen een advies verstrekt over elk voorontwerp van bijzonder oppervlakedelfstoffenplan en over ieder locatievoorstel dat het plan bevat.

Om de grondstoffenbevoorrading niet in het gedrang te brengen buigt de stuurgroep zich bij een negatieve beoordeling van een locatievoorstel over nieuwe compenserende voorstellen die de Dienst Natuurlijke Rijkdommen op basis van geologie en economische uitgangspunten aanbrengt.

De plannen zijn gebaseerd op de ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minstens 25 jaar en bevatten acties voor de komende vijf jaar zodat ze een basis vormen voor de sectorale voorstellen inzake ruimtelijke ordening en voor de opmaak van andere specifieke beleidsplannen.

Na verwerking van het advies van de ambtelijke stuurgroep wordt over het voorontwerp een terinzagelegging georganiseerd.

Na verwerking van de resultaten van de actieve openbaarheid, zal de minister, bevoegd voor Natuurlijke Rijkdommen, het ontwerp aan de Vlaamse Regering voorleggen voor definitieve goedkeuring. Samen met deze beslissing gelast de Vlaamse Regering de minister van Ruimtelijke Ordening om een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan op te stellen.

De oppervlakedelfstoffenplannen vormen dus mee de basis voor de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen met betrekking tot ontginningen en zullen via deze weg verordenende kracht krijgen. Als een oppervlakedelfstoffenplan in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is gegoten, vormt het tevens de basis voor het vergunningenbeleid.

1.4 Inhoud van het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan volgens het decreet

De inhoud van de oppervlakedelfstoffenplannen is vastgelegd in hoofdstuk III van het Oppervlakedelfstoffendecreet.

Volgende onderdelen zijn opgenomen in de oppervlakedelfstoffenplannen:

1. Een beschrijving van de doelstellingen en krachtlijnen en het verband met andere relevante plannen en programma's;
2. Een overzicht van de motieven voor het plan;
3. Een schets van de beschikbare alternatieven voor de doelstellingen, de locaties en de wijze van uitvoering;
4. Een vergelijking tussen de goedgekeurde voorstellen en de beschikbare alternatieven die redelijkerwijze onderzocht kunnen worden, alsmede de motivatie voor de selectie van de te onderzoeken alternatieven;
5. Een verwijzing naar de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften en formeel goedgekeurde doelstellingen op internationaal, nationaal of regionaal niveau die vanuit het oogpunt van het milieubeleid relevant zijn bij de uitvoering van het plan of voor de onderzochte alternatieven en een onderzoek naar de mate waarin het plan of de alternatieven daarmee verenigbaar zijn;
6. Een vergelijking tussen de bestaande milieu-impact en de te verwachten directe en indirecte impact op het milieu bij de uitvoering van het plan, inclusief de secundaire, cumulatieve en synergetische effecten op korte, middellange en lange termijn.
7. Een beschrijving van de mogelijke maatregelen om gebeurlijk negatieve milieueffecten te vermijden, te beperken, te verhelpen of te compenseren;
8. Een opgave van de moeilijkheden, technische leemten of ontbrekende kennis die bij de totstandkoming van het plan tot uiting kwamen;
9. Een algemene beschrijving van de mogelijke voorzieningen die kunnen worden getroffen voor een behoorlijke monitoring en evaluatie van de milieueffecten;

10. Een niet-technische samenvatting van de verstrekte informatie.

1.5 Geldigheidsduur

De oppervlakedelfstoffenplannen worden vijfjaarlijks geëvalueerd. Deze evaluatie kan aanleiding geven tot een actualisatie van de oppervlakedelfstoffenplannen.

Een oppervlakedelfstoffenplan blijft van kracht tot het door een geactualiseerd plan wordt vervangen.